

JENEI GYULA (1962) Szólnok

JENEI GYULA

Túlkönyvesedés

– jegyzetvers –

írja valaki a közösségi oldalon, hogy egyik barátunk ötezer kötetes könyvtárral dicsekedhet, s belinkel egy millennium-kori bánk bánt, a pesti napló képes díszkiadását aranyozott vászonkötésben katona dombornyomású portréjával, hogy olyan is van neki. de minek, gondolom, úgysem olvassa. én is egyre kevesebbet olvasok, bánk bánt meg főleg nem olvasnék, nem jó az annyira, de muszáj, mert tanítom, mert nekünk, szerencsétlen magyartanároknak ilyeneket is olvasnunk kell. és olvastatnunk. a bánk bánról általában más magyartanárok is hasonlóan vélekednek, kivéve a sznobokat és azokat, akik nemigen olvasnak egyebet, csak kötelezőket meg szöveggyűjteményt, s a pályájuk végén is azt gondolják, hogy az irodalom tulajdonképpen annyi, amennyit tanítanak. ők az évek során még katona tragédiáját is megszokják, mert megszokni sok mindent meg lehet: cipőt, családot, gyereket, tantestületet. még magunkat is meg tudjuk szokni, vagy egy rossz kötelezőt, amilyen a bánk bán; ha megérteni nem is, hisz érteni magunkat vagy a társunkat is alig-alig. ha egyáltalán. főleg azt nem lehet megérteni, hogy mitől jó a bánk bán, bár bizonyára akadnak olyanok, akik szeretik a csukamájolajat is. amikor tanítom, én inkább elnézést kérek a diákoktól, és bevallom, hogy nem a kedvenc művem, de hozzáteszem, nehogy szülői szó érje az iskola elejét, hogy ugyanakkor nemzeti drámairodalmunknak és színjátszásunknak megkerülhetetlen mérföldköve, s ott a helye a könyvespolcon. ám jobban járunk, ha valamelyik átdolgozott változatát olvassuk. mondjuk, az utóbbi években több átírata is született. molière tartuffe-jével is hasonlóan vagyok, a vas-féle fordítást nem szeretem, pedig az nem is olyan régi, és talán nem is rossz. ezt nem úgy értem, hogy fordításként sikerült jól, persze sikerülhetett, miért is ne, de azt nem tudom ellenőrizni, mert nem beszélek franciául; mindenesetre olvasható, érthető, ám amikor sorra kerül a tananyagban, én a petri-féle változatot használom, azt szívesen olvasom, vagy mondjuk inkább, eléggé szívesen, bár lennének, amiket szívesebben, de hát készülni kell az órákra, legalább átismételni az anyagot. persze akkor sem, sehogyan nem lehet ezt jól csinálni, bár vannak tanár ismerőseim, akiket elég jónak

gondolok. mindegy. szörnyű a tanári lét, s ezt ők is mondják, a jó tanárok. a nyugdíjig negyvenszer újra kell tanulni a mohácsi csatát, balassi vagy ady költészetét, balassit májusban, adyra télen esik a hó, illetve akkor kerül rá a sor, szóval borzalmas, mert az ember folyton lemaradásban van, pedig olvasna újakat is, mást, nemcsak kötelezőt. itt sorakoznak a könyvespolcomon a könyvek, most éppen porolom őket, megpróbálok rendet csinálni, mert kegyetlenül elszaladt a nyár, holnap már szeptember, és kellene valami rendszer, vagy legalább egy kis rend az órarenden túl is, ami strukturálja a napokat, a hónapokat, amelyek fáradtan, nyűgösen rohannak majd a következő évvégéig, s kellenének könyvek, amikkel kitámasztom az éjszakát, hogy ne zuhanjon rám a semmi, de olyanok kellenének, amik tényleg kitámasztják, jók; ám én évek óta csak hordom ki a könyvtárból a jobbnál jobb regényeket, amikről igazából persze nem tudhatom, tényleg jók-e, mert a legtöbbet olvasatlanul viszem vissza, tehát csak hiszem róluk, hogy jók, mert mások azt mondták, akik szintén hallották ezt valakitől, de lehet, hogy ők sem olvasták, mert ők sem értek rá elolvasni, de mondjuk anélkül is tudnak valamit állítani róluk, mint a diákok a kötelezőkről, amelyeket kézbe se vettek. emlékszem, egyszer tanóra után odajött hozzám két diák, s elmondták, hogy az kapott jobb jegyet a dolgozatára, aki nem olvasta a könyvet, a másik meg kettest, pedig esküszik, hogy sorról sorra végigment rajta, de hát van ez így, nem vagyunk egyformák, vannak, akik az életen is végigmennek napról napra, de a végén sem értik, esetleg elfelejtik, mert már a kötelezőket is elfelejtették, meg különben is elég divatos mostanában az alzheimer, talán mert túl sokáig élünk, amíg végleg meg nem halunk. de végül ez is mindegy. szóval porolom a könyveket, viszket az orrom, miért is ne viszketne, tombol a parlafűszezon, miért is ne tombolna, augusztus utolsó napja van, holnap már szeptember, és azon gondolkodom, mikor fogom ezt a sok kötetet kiolvasni, mert igaz, hogy vannak, amiket már olvastam, sőt, néha újraolvasni is jó őket, még a kötelezőket is, az édes annával például így vagyok, na jó, az egy kosztolányi!, de a lényeg mégiscsak az, hogy már nem férnek a könyvek a polcomon, és a sorba rakottak tetejére teszem a többit, de már nincs benne rendszer, mert ha leveszek egyet, sosem oda teszem vissza, sőt, nem is teszem vissza, hanem az éppen használtakat az asztal sarkán gyűjtöm, s ha már nem férek tőlük, a padlón stócolom őket tovább, a feleségem már nem is szól érte, megszokta, de azért örül, ha néha rendet csinállok, mint most is, hogy

porolom a könyveket, meg szétválogatom, verseket a versekhez, de közben azon gondolkodom, melyikeket kéne kidobnom, hogy jobban férjen a többi, mert ha meghalok, mit csinálnak velük a fiaim?, értékük sincs, meg ki jár már antikváriumba?, ahogy valamikor még mi, órákat töltöttünk belelapozásokkal, s rengeteg könyvet vettem én is a következő évtizedekre, mert úgy képzeltem, tanítok majd valahol vidéken, s hogy ne fogyjak ki az olvasnivalóból. de persze elég hamar rájöttem, hülyeség az egész, kevés lesz az időm mindhez, úgyhogy amikor még nagyobb forgalmat bonyolítottak az antikvárok, elkezdtem szépen visszahordani a könyveket, de így is túl sok maradt, meg azért mostanában is veszek újakat, kapok is olykor, és ahogy itt porolom őket, némelyikekről biztosan tudom, hogy csak ilyenkor veszem kézbe, rendcsináláskor, egyébként csak a helyet foglalják, a rendetlenséget növelik a polcokon meg a lélekben, úgyhogy kínlódom csak velük. bonyolítja a helyzetet, hogy némelyik dedikált, szóval rakosgatom őket, s belegondolok, milyen keveset olvashatott a barátom abból az ötezerből, katonát szerintem középiskolás korában sem, biztosan puskázott, amikor dolgozatot írtak belőle, velem is előfordult ilyesmi, például gimnazistaként az anyagint sem olvastam, vagy a fanni hagyományait; hogy ezek milyen zseniálisak, arra csak akkor jöttem rá, amikor felnőttként, mert tanítanom kellett, újra kézbe vettem őket. persze a diákjaim nem szerették meg ezeket, de hát miért is szerették volna? homéroszt sem szerettem, ahogyan devecseri hexameterain botladozik a történet. de nyilván vannak egyéni vonzalmak, és a spenótot, a spenótfőzeléket sem egyforma lelkesedéssel gyűrjük magunkba. eszembe jut pernye andrás, a zeneesztéta; gimnazista lehettem, amikor hallottam vele egy beszélgetést a rádióban, akkoriban, amikor éppen nem olvastam még, bár már kellett volna az odüsszeiát, szóval pernye azt mesélte, polgári lakást, könyvtárszobát képzelek mögé, hogy tizennégy lehetett, s az apja megkérdezte, olvasta-e már az iliászt, s amikor azt mondta, hogy nem, az apja úgy felelt, akkor te még előtte állsz mindazoknak az élvezeteknek, amiket homérosz kínál. néha ez vigasztal engem is, hogy még előtte állok, állhatok bizonyos nagy művek kínálta gyönyöröknek, viszont lehet ugyan, hogy több nap, mint kolbász, ám jóval kevesebb, mint könyv. és ráadásul nemcsak olvas az ember, hanem ír is, meg amikor olvas, néha akkor is csak kötelezőt, mert magyartanár. egyébként épp tegnap este olvasás után, amikor fölmentem a hálószobába,

s a sötétben tapogatózva épp feküdtem volna le, akkor gondoltam bele, hogy ha túl is élem a magyar férfiak átlagéletkorát, akkor is már alig néhány ezer sötétben tapogatózásom, paplan alá bújjásom lehet, szóval erre gondoltam tegnap este, de igazából nem lettem szomorú, könnyen el is aludtam, és ez a belegondolás csak most jutott eszembe, ahogy porolom a könyveket, és facsarja az orrom a por meg pollen, szóval, csak most rakom össze, hogy a barátom, aki nem sokkal fiatalabb nálam, ha mindennap kiolvasna is egy könyvet, akkor sem érne a végére a könyvtárának, márpedig vannak könyvek, amiket egy nap alatt talán még szerb Antal sem tudott volna kiolvasni, meg aztán nem is a mennyiség a lényeg, hanem a belefeledkező élvezet, ahogy megállunk egy-egy jó mondatnál aládúcolni az éjszakát, vagy bosszankodunk egy sikerületlenül, esetleg visszalapozunk, ahogyan a valóságban az emlékekhez, hogy például tavaly ilyenkor is rendeztettem a könyveimet, poroltam, törölgettem őket, és már akkor is, meg az előző években is azon gondolkodtam, mennyire gyáva vagyok, erőtlenségem, hogy nem selejtezem őket határozottabban, nem viszek el pár fuvarnyit a hulladéktelepre; mert arról még nem is beszéltem, hogy hátralévő időmben szeretnék olvasni olyan könyveket is, amik még meg sem születtek.

TARJÁNI ANTAL, Tripla réteg, 2018

